

Wiosenna ocena¹ stanu upraw rolnych i ogrodniczych w 2020 r.

28.05.2020 r.

2,2 %

Wzrost powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami w porównaniu z zasiewami z 2019 r.

Wstępnie szacuje się, że w bieżącym roku powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi jest większa od ubiegłorocznej (po uwzględnieniu powierzchni zaoranej w wyniku uszkodzeń zimowych) i wynosi około 7,3 mln ha (zwiększenie o ok. 2,2%). Według wstępnych szacunków przewiduje się zwiększenie powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku ogółem o ok. 8,6%. Straty zimowe i wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych były stosunkowo niewielkie i wyniosły: jęczmień ozimego i mieszanek zbożowych po ok. 0,2%, pszenicy ozimej, pszenżyta ozimego oraz żyta po ok. 0,1%.

Występujące opady deszczu w lutym poprawiły uwilgotnienie gleby, dość wysokie temperatury w nocy, powyżej zera i w dzień nawet do +15°C spowodowały, że rośliny szybko wchodziły w kolejne etapy vegetacji. Pewne przyhamowanie vegetacji nastąpiło w III dekadzie marca, gdy spadki temperatury w nocy dochodziły nawet do -7°C i dodatkowo wiały silne zimne wiatry z północnego-wschodu. Wiosenne przymrozki nieco osłabiły jęczmień ozimy oraz niekorzystnie wpłynęły na stan plantacji rzepaku i rzepiku.

W kwietniu warunki agroklimatyczne były zróżnicowane szczególnie pod względem temperatur i wiatrów. W nocy temperatury wahały się od -5°C do +10°C, a w dzień od +6°C do 21°C. W pierwszej połowie kwietnia wystąpił dość znaczny wzrost temperatury, który przyczynił się do gwałtownego przyspieszenia siewów roślin jarych, ich wschodów oraz vegetacji ozimin, jednak spadki temperatury w nocy dochodzące do -8°C hamowały wschody zbóż jarych oraz vegetację zbóż ozimych, rzepaku, a także roślinności na trwałych użytkach zielonych.

Występujące jednakże niedobory wilgoci w glebie niekorzystnie wpływały na pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, a wysiane w tym czasie nawozy nie wzbogacały kompleksu sorpcyjnego gleb i tym samym nie były dostępne dla roślin.

Pod koniec I dekady kwietnia rozpoczęło się kwitnienie drzew i krzewów owocowych oraz roślin na plantacjach jagodowych. Lokalnie występujące w tym czasie spadki temperatury niekorzystnie wpłynęły na zapylanie i zawiązywanie owoców.

Pogłębiająca się susza oraz przymrozki obniżyły też skuteczność wiosennego zwalczania chwastów na plantacjach ozimin. Zimne noce utrzymywały się właściwie przez całą II dekadę kwietnia, dodatkowo wiały silne wiatry północo-wschodnie, które dodatkowo jeszcze osuszały glebę przy słonecznej pogodzie.

W pierwszych dniach maja nastąpiła zmiana cyrkulacji powietrza na zachodnią, a niewielkie opady deszczu poprawiły przejściowo stan uwilgotnienia gleby.

Wiosną bieżącego roku zaorano ogółem około 5,7 tys. ha zbóż ozimych oraz 5,2 tys. ha rzepaku i rzepiku ozimego zasianych jesienią 2019 r.

¹ Informacja zawiera wyniki wiosennej oceny stanu upraw przeprowadzonej w I połowie maja 2020 r. Oceny dokonano w oparciu o:

- ekspertyzy rzeczoznawców terenowych GUS opracowane na podstawie lustracji pól, łąk i sadów,
- wyniki badań stanu upraw w gospodarstwach rolnych osób prawnych i jednostek niemających osobowości prawnej.

Wiosenna ocena stanu upraw obejmuje również szacunek powierzchni zasiewów głównych upraw rolnych oraz szacunek strat zimowych i wiosennych.

Wstępne szacunki powierzchni niektórych upraw pod zbiory w 2020 r.

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniano na ponad 4,5 mln ha, tj. o około 2,5% więcej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w poprzednim sezonie wegetacyjnym, w tym:

- pszenicy ozimej ponad 2,0 mln ha tj. o 1,2% mniej,
- żyta około 1,0 mln ha tj. o 10,1% więcej,
- jęczmienia ozimego ponad 0,2 mln ha tj. o 6,9% więcej,
- pszenżyta ozimego około 1,2 mln ha tj. o 0,9% więcej.

Wstępnie szacuje się, że jarych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zasiano około 2,8 mln ha, tj. o ok. 1,7% więcej niż wynosiła powierzchnia zasiewów w roku ubiegłym, z tego:

- pszenicy jarej około 0,4 mln ha tj. o 14,8% mniej,
- jęczmienia jarego ponad 0,7 mln ha tj. o 1,7% mniej,
- owsa ponad 0,5 mln ha tj. o 2,0% więcej,
- pszenżyta jarego ponad 0,1 mln ha tj. o 9,4% mniej,
- mieszanek zbożowych jarych około 1,0 mln ha tj. o 15,7% więcej.

Przewiduje się, że powierzchnia uprawy ziemniaków wyniesie około 325 tys. ha, natomiast powierzchnia zasiewów buraków cukrowych szacowana jest na ponad 240 tys. ha.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2019/2020

Przebieg pogody w listopadzie był na ogół korzystny dla rolnictwa. Utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Umożliwiła także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie rozkrzewiły się bardzo dobrze. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały z kolei hartowaniu się roślin. Na plantacjach rzepaku i rzepiku z uwagi na trwającą w pełni wegetację konieczne było stosowanie regulatorów wzrostu.

Przebieg pogody w grudniu nie stwarzał na ogół większego zagrożenia dla zimujących roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca dość wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, wzrastająca okresami powyżej 10°C podtrzymywała wegetację roślin. Oziminy w grudniu były dobrze wyrośnięte i rozkrzewione.

Przebieg pogody w styczniu nie stwarzał na ogół bezpośredniego zagrożenia dla zimujących roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca, wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza i gleby, zakłócała zimowy spoczynek roślin. Okresowo w wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby, lokalnie powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin.

Przebieg pogody w lutym nie stwarzał na ogół zagrożenia dla zimujących roślin. Notowana w lutym wysoka, jak na tę porę roku temperatura powietrza ze średnią powyżej normy z wielolecia (1981 – 2010), zakłócała zimowy spoczynek roślin. Pod koniec miesiąca w wielu rejonach kraju korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych.

Przebieg pogody w marcu był na ogół korzystny dla rolnictwa. Na początku miesiąca nastąpiło ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych. Lokalnie w pierwszej, a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie miesiąca przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin.

W kwietniu warunki agrometeorologiczne były na terenie kraju zróżnicowane, lecz w całym kraju odnotowano już nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb.

W maju warunki agrometeorologiczne na terenie kraju nadal były zróżnicowane, lecz lokalnie obfite opady deszczu znacznie poprawiły stan uwilgotnienia gleb i korzystnie wpłynęły na przyspieszenie wegetacji roślin. Pod koniec I dekady maja obserwowano już kłósenie żyta oraz pszenżyta ozimego.

Powierzchnię ozimych zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na ponad 4,5 mln ha.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2019 r. do wiosny 2020 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2019				
Wrzesień	14,2	1,2	69,8	124,9
Październik	10,6	2,3	35,6	79,3
Listopad	6,3	3,4	38,8	94,3
ZIMA ^{b)} 2019/2020				
Grudzień	3,2	3,3	36,2	89,1
Styczeń	2,1	3,7	29,7	85,5
Luty	4,0	4,7	58,2	199,3
WIOSNA ^{b)} 2020				
Marzec	4,5	1,7	25,0	66,1
Kwiecień	8,8	0,7	9,2	23,2

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2020 r. średnie z lat 1981-2010.

b) Średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Ocena stanu upraw rolnych

Zasiewy ozime

Z oceny przeprowadzonej w I dekadzie maja 2020 r. przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że stan zasiewów zbóż ozimych jest gorszy od ubiegłorocznego.

Tabl. 2. Wiosenna ocena upraw ozimych

Lata	Pszonica	Żyto	Jęczmień	Pszonżyto	Rzepak i rzepak
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}				
2006-2010 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6
2011-2015 ^{b)}	3,7	3,5	3,5	3,6	3,5
2015	3,8	3,7	3,6	3,8	3,8
2016	3,5	3,6	3,5	3,5	3,3
2017	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6
2018	3,8	3,6	3,6	3,7	3,5
2019	3,8	3,6	3,7	3,7	3,7
2020	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, kłękowy.

b/ Przeciętne roczne.

Stan zbóż ozimych oceniono na 3,5 - 3,6 stopnia kwalifikacyjnego, natomiast rzepaku i rzepiku ozimego oceniono niżej o 0,1 stopnia kwalifikacyjnego niż ocena ubiegłoroczna.

Zasiewy jare

Zboża jare zasiano na ogół w większości województw terminowo lub z niewielkim opóźnieniem. Siewy przeprowadzano na ogół w nadmiernie przesuszoną glebę, stąd wschody były opóźnione i nierównomierne.

Powierzchnię zbóż jarych szacuje się na około 2,8 mln ha.

Tabl. 3. Wiosenna ocena stanu upraw jarych

Lata	Pszenica	Jęczmień	Owies	Pszenżyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
2006 – 2010b)	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,3
2011 – 2015b)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4
2015	3,7	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6
2016	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,4
2017	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,5
2018	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5
2019	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4
2020	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" – zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Jesień i zima nie zostawiły żadnych zapasów wody w glebie, stąd odnotowano w wielu rejonach wiosną znaczne przesuszenie gleby, a chłodne noce hamowały początkowo wschody roślin.

Prace uprawowe pod zasiewy zbóż jarych rozpoczęły się na początku marca. Warunki agrometeorologiczne były sprzyjające do wykonywania prac polowych i korzystne do rozpoczęcia siewów, przeprowadzanych już w pierwszej dekadzie marca, a ukończonych w pierwszej dekadzie kwietnia. Silne wysuszające wiatry, a zarazem chłodne noce i przesuszona gleba sprawiły, że stan zasiewów jarych jest obecnie bardzo zróżnicowany na poszczególnych plantacjach.

Poprawa warunków agrometeorologicznych w końcu kwietnia i na początku maja wpłynęła korzystnie na vegetację zasiewów jarych. Występujące od połowy maja dość intensywne opady deszczu zdecydowanie pozytywnie wpłynęły na poprawę stanu zbóż jarych i ozimych.

Trwałe użytki zielone i plantacje koniczyny

Warunki vegetacji roślinności łąkowo-pastwiskowej w okresie przedwiośnia i wczesnej wiosny nie były zbyt korzystne dla trwałych użytków zielonych. Stan użytków zielonych oceniono obecnie jako gorszy od ubiegłoroczny, nie tylko na gruntach zmeliorowanych, ale także na torfach i gruntach niezmeliorowanych. Słabsza vegetacja roślinności na trwałych użytkach zielonych spowodowana była głównie niedoborem wilgoci oraz panującymi chłodami.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu łąk trwałych wahały się od 4,3 stopnia kwalifikacyjnego w województwie lubelskim do 3,0 stopnia kwalifikacyjnego w województwie łódzkim.

W przekroju wojewódzkim oceny stanu pastwisk wahały się od 4,2 stopnia w województwie lubelskim do 3,0 stopnia w województwach łódzkim i mazowieckim, natomiast oceny stanu koniczyny czerwonej w czystym siewie i w mieszankach z trawami wahały się od 4,3 stopnia w województwie lubelskim do 3,0 stopnia w województwie podlaskim.

Tabl. 4. Ocena stanu trwałych użytków zielonych oraz koniczyny czerwonej

Lata	łąki	Pastwiska	Koniczyna ^{a)}
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{b)}		
2006 – 2010 ^{c)}	3,4	3,3	3,6
2011 – 2015 ^{c)}	3,6	3,5	3,6
2015	3,7	3,6	3,7
2016	3,6	3,5	3,5
2017	3,6	3,5	3,5
2018	3,7	3,7	3,6
2019	3,6	3,5	3,6
2020	3,3	3,2	3,5

a/ Koniczyna czerwona w czystym siewie i w mieszkankach z trawami.

b/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" - dobry, "3" - dostateczny, "2" - słaby, "1" - zły, kłóskowy

c/ Przeciętne roczne.

Ocena wielkości strat w uprawach ozimych

W bieżącym roku łączne straty w powierzchni zasiewów ozimin były na poziomie nieco niższym niż w roku ubiegłym, a ich stan oceniany bardzo wczesną wiosną był na ogół dobry.

Ocenia się, że do połowy maja zaorano i zakwalifikowano do zaorania łącznie ok. 5,7 tys. ha powierzchni zasianej zbożami ozimymi tj. ok. 0,1% powierzchni zbóż ozimych, w tym:

- około 2,8 tys. ha pszenicy ozimej (w 2019 r. – 2,7 tys. ha),
- żyta ok. 1,3 tys. ha (w 2019 r. – 1,2 tys. ha),
- jęczmienia ozimego ponad 0,6 tys. ha (w 2019 r. również – 0,6 tys. ha),
- pszenżyta ozimego ok. 0,8 tys. ha (w 2019 r. – 1,0 tys. ha).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku ozimego zaorana i zakwalifikowana do zaorania wyniosła ok. 5,2 tys. ha, tj. 0,6 % powierzchni zasianej jesienią (w 2019 r. – zaorano ok. 7 tys. ha).

Według oceny rzeczoznawców terenowych GUS, główną przyczyną zaorywania plantacji upraw ozimych w bieżącym roku były uszkodzenia roślin w wyniku wahań temperatury oraz mała obsada roślin na powierzchni 1 m², ale też wysuszające wiatry i inne przyczyny (zwierzyna leśna).

Największe straty zimowe i wiosenne w uprawach ozimych odnotowano w rzepaku i rzepiku w województwie zachodniopomorskim i opolskim.

Straty w przechowywanych ziemiopłodach rolnych i ogrodnictwach

Do przechowywania w okresie zimy 2019/2020 przeznaczono około 3,7 mln t ziemniaków, tj. ok. 56% zbiorów z 2019 r. Straty w przechowywanych ziemniakach szacuje się podobnie jak w roku poprzednim na ok. 11% ogólnej masy przeznaczonej do przechowywania. Największe straty w przechowywanych ziemniakach odnotowano w województwie podkarpackim - ok. 12,5% a najmniejsze w województwie lubuskim na poziomie - ok. 7,7%.

Straty w przechowywanych warzywach obserwowano na ogół na poziomie zbliżonym do zanotowanego w poprzednim sezonie przechowalniczym. W dalszym ciągu obserwuje się duże różnice w wysokości strat w zależności od rejonu kraju i sposobu przechowywania.

Straty w przechowywanych jabłkach były także zróżnicowane w zależności od rejonu, na ogół jednak mniejsze w porównaniu z poprzednim sezonem przechowalniczym. Należy przy tym zaznaczyć, że w ostatnim sezonie znacznie mniej jabłek było przechowywanych.

Do zaorania zakwalifikowano łącznie ok. 10,9 tys. ha powierzchni upraw ozimych zasianych jesienią 2019 r.

Najczęstszą przyczyną zaorywania plantacji ozimin były uszkodzenia roślin, spowodowane wahaniami temperatury oraz mała obsada roślin na 1m².

Tabl. 5. Straty w przechowywanych ziemniokach

Lata	Ziemniaki	Kapusta	Cebula	Marchew jadalna	Buraki ćwikłowe	Pietruszka	Selery	Pory
	w % ogólnej ilości przechowywanych ziemnioków							
2006- 2010 ^{a)}	12	17	13	15	11	16	15	12
2011- 2015 ^{a)}	11	17	14	14	12	15	15	12
2015	11	17	13	12	11	14	13	12
2016	11	15	12	11	11	14	13	11
2017	11	14	14	13	12	14	15	13
2018	11	14	13	13	12	14	14	13
2019	11	11	11	12	10	12	12	11
2020	11	12	11	12	10	12	11	12

a/ Przeciętne roczne

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodnich

Zima 2019/2020 była bezśnieżna i bardzo łagodna. Na ogół nie spowodowała strat w uprawach sadowniczych. Wegetacja po zimie ruszyła dość wcześnie, jednak notowane od połowy marca, znaczne spadki temperatur (do -10°C) przyczyniły się do jej spowolnienia. Drzewa owocowe, które zwykle najwcześniej rozpoczynają kwitnienie (brzoskwinie, morele) zaczęły kwitnąć lokalnie w pierwszej dekadzie kwietnia. Kolejne gatunki wchodziły w okres kwitnienia w przeciętnych terminach. Drzewa i krzewy kwitły na ogół obficie, lecz przymrozki występujące kilkakrotnie w kwietniu i w maju, w wielu rejonach skróciły okres kwitnienia i zawiązywania owoców, a na licznych plantacjach uszkodziły kwiaty. Najwięcej uszkodzeń pojawiło się z powodu przymrozków, jakie wystąpiły w połowie maja. Przymrozkowe uszkodzenia kwiatów i zawiązków dotyczą prawie wszystkich gatunków roślin sadowniczych, lecz są bardzo zróżnicowane w zależności od położenia plantacji i odmiany (na niektórych plantacjach w ogóle nie wystąpiły). Najwięcej uszkodzeń zanotowano dla brzoskwiń, moreli, czereśni i wiśni oraz jabłoni.

Z powodu przymrozków ucierpiały także plantacje truskawek. Długotrwały brak wilgoci w glebie, a później majowe chłody, mogą także niekorzystnie wpłynąć na plonowanie truskawek.

Po zeszłorocznej suszy i kolejnej łagodnej, suchej, bezśnieżnej zimie, zanotowano znaczny deficyt wody w glebie. Stan ten pogłębił się w kwietniu, kiedy to na przeważającym obszarze kraju wystąpiły wysokie temperatury powietrza, przy braku opadów i silnych wiatrach. Przy tym notowano duże wahania temperatury pomiędzy dniem a nocą. Siewy warzyw gruntowych w wielu rejonach były rozciągnięte w czasie, a wschody przebiegały na ogół w niesprzyjających warunkach i były nierównomierne. Niedostateczna ilość wilgoci w glebie spowodowała zahamowanie kiełkowania na wielu plantacjach, zwłaszcza tych nienawadnianych. Poprawa warunków wilgotnościowych rozpoczęła się od końca kwietnia, kiedy w wielu rejonach zanotowano oczekiwane opady deszczu. Dalsze opady były obserwowane przez prawie cały maj, lecz występujące w tym czasie chłody, a zwłaszcza duże różnice temperatur między dniem a nocą, wpłynęły niekorzystnie na wzrost roślin.

Zaopatrzenie w środki ochrony roślin, nawozy oraz nasiona było na ogół dobre, tylko w niektórych rejonach rzeczoznawcy sygnalizowali przejściowe kłopoty z dostawami.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Dyrektor Artur Łączyński
Tel: 22 608 3462

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2019 roku](#)

[Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2019](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)